

FOTO: HILLEN NAGEL

- **3** Strid om matematikundervisning
- **4** Studenternas valfrihet ska bli större
- **7** Unik ljusutbildning läggs ner
- **10** Handelshögskolan måste förnya sig
- **11** "Frankingen" ger en falsk bild
- **12-13** Taubeforskning i farozonen
- **16** "Misslyckat" program seglar vidare

Blir det en prins männe?

Nej, men zoofysiolog Regina Fritsche fascineras av grodors förvandling som liknar människans. sid 8-9

GU JOURNALEN är en informations- och personaltidning från Göteborgs universitet.

CHEFREDAKTOR:

Allan Eriksson
E-post: Allan.Eriksson@adm.gu.se

TF BITRÄDANDE REDAKTÖR:

Eva Lundgren (fr o m 1 mars)
E-post: Eva.Lundgren@adm.gu.se

LAYOUT/GRAFISK FORMGIVNING:

Anders Eurén

ANSVARIG UTGIVARE:

Siv Bondenäs Brink

STF ANSVARIG UTGIVARE:

Åke Pettersson

MEDVERKANDE SKRIBENTER:

Lena Carlson, Peter Olofsson, Lars Soold, David Andersson, Agnes Wold, Christine Wennerås och Lotta Sundström.

ADRESS:

Informationsavdelningen,
Göteborgs universitet,
Box 100, 405 30 Göteborg.
Tel 031-773 1021
Fax 031-773 4354

E-POST:

gu-journalen@gu.se

INTERNET:

http://www.gu.se/aktuell/GU-journalen

TRYCK:

Arkrtryckarna AB, Göteborg.
Tidningen trycks på miljövänligt papper som uppfyller kraven för Svanenmärkning.

UPPLAGA: 5 800 ex

UTGIVNING: 8 nummer/år.

Nästa GU Journal utkommer i mitten av april.

MANUSSTOPP: 30 mars

ADRESSÄNDRING: Gör skriftlig anmälan till redaktionen. För obeställt material ansvarar ej. Ej signerat material ansvarar redaktionen för. Citera gärna, men ange källan.
ISSN 1402-9626

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Rektor har ordet

FOTO: EVA S. ANDERSSON

Högerextremistiska krafter vinner i styrka i Europa och nazistisk propaganda dyker upp där man minst anar det. Ett flertal universitet och högskolor i Sverige har i en eller annan form fått tjäna som plattformar. Erfarenheterna från Umeå, Lund, Malmö, Falun/Dal-

arna, Trollhättan/Uddevalla visar att det handlar om en försägenhet och kunnighet som ger anledning till oro. Det förefaller också som om universitet och högskolor är högprioriterade "mål". Det finns ingen anledning att Göteborgs universitet skulle besparas från denna typ av rasistisk, antidemokratisk propaganda. En ökad vaksamhet, och ett medvetet sökande av kunskap om företeelser av detta slag är enligt min uppfattning påkallade.

Två utredningar "Att finansiera forskning och utveckling" och "Utredning om vissa myndigheter" har engagerat mig under senare tid. Utredningarna finns att läsa på utbildningsdepartementets hemsida och vårt svar finns på Göteborgs universitets hemsida. Utredningarna är en följd av "Forskning 2000" och föreslår en ny struktur för forskningsfinansiering. Förslagen kommer, om de antas, att innebära förändringar som med all säkerhet kommer att få stort inflytande på universitet och högskolor för lång tid framöver. Min upprördhet grundar sig på följande omständigheter. 1) Utredningarna har ej utsatts för sedvanligt remissförfarande inom högskolevärlden. 2) Förslagen genomförs av en övertro på en statlig styrnings positiva effekter på forskning. 3) En mångfald av forskningsmedelsbeviljande myndigheter, sektorsorgan mm ersätts med ett fåtal. Risken för ett fatalsvalde är uppenbar. Den enskilde forskarens eller forskningsgruppens möjligheter att fritt välja problem kan komma att begränsas av ett fåtal experters verklighetsuppfattning och paradig. 4)

Sammanläggningar av tidigare rådsfunktioner bygger på en ofullständig analys av dagens kunskapskarta. Viktiga kunskapsområden, t ex konstnärlig kunskap och utbildningsvetenskap har glömts bort eller ej diskuterats. 5) Sjukvårdens behov av kunskapsbildning splittras på två instanser och två departement. Möjligheterna att driva den helhetssyn, som jag själv tror är nödvändig för sjukvårdens utveckling, försvagas allvarligt. Även om universitet och högskolor ej givits tillfälle till remissbehandling har jag som företrädare för universitetet efter samråd och synpunkter från dekangruppen avgivit en skrivelse till utbildnings-, närings- och socialdepartementen.

Universitetets verksamhetsplan, VP 2000, för de kommande tre åren, har styrelsen fattat beslut om. Detta bildar slutet på en lång resa som började för drygt ett år sedan med att fakulteterna inbjöds att beskriva sina uppfattningar om styrkor, svagheter, hot och möjligheter. Detta följdes av de dåvarande universitetsrådens mera tvärande perspektiv. Det samlade materialet delgavs styrelsen som en ram att reflektera över universitetets framtid, men nu ur de tre huvuduppgifternas perspektiv: individuell kunskapsbildning, kollektiv kunskapsbildning samt kunskapsbildning i interaktiv samverkan med det omgivande samhället. Ett flertal personer medverkade för att ge verksamhetsplanen dess skriftliga utformning. Efter ytterligare synpunkter från styrelse och verksamhet har informationsavdelningen bearbetat utformningen till det skick den i dag har.

Dokumentet tar sin ansats från styrelsens vision och styrelsens uppdrag till rektor som blev visionens första konkretiseringsnivå. Verksamhetsplanen utgör således ytterligare en konkretiseringsnivå och innehåller ett relativt stort antal mål och genomförandepunkter för de kommande tre åren. Det skall bli spännande att tillsammans med er alla följa visionens förverkligande.

BO SAMUELSSON

Varför engagerar inte tidningen?

En bra tidning - men den engagerar inte. Det sammanfattande omdömet får GU Journalen i den läsundersökning som nyligen genomförts (läs mer om resultatet på sidan 6). För att börja med det positiva så får tidningen ett gott helhetsbetyg av sina läsare. Åtta av tio är nöjda eller mycket nöjda med tidningen. En klar majoritet av dem som läser tidningen tycker att den är ett viktigt organ för internkommunikation och att tidningen ger relevant information om andra delar av universitetet än den egna institutionen. Över 80 procent anser att tidningen ger en trovärdig bild av verksamheten vid GU. Även innehållet får beröm: 90 procent av dem som uttryckt en åsikt anser att innehållet är bra eller mycket bra. Tidningen får faktiskt något högre betyg än vad Göteborgs Universitets Tidning (GUT) fick på sin tid.

Men det finns som jag ser det två allvarliga problem. Det ena är att tidningen inte läses i tillräckligt hög grad, en majoritet läser enstaka artiklar eller bläddrar igenom tidningen. Cirka en tredjedel läste inte det senaste numret av GU Journalen. 34 procent av dessa uppgav tidsbrist som främsta skäl, men 19 procent läser den aldrig. Som jämförelse kan nämnas att förra tidningen, Göteborgs

Universitets Tidning, inte heller var särskilt läst (13 procent).

Vad denna låga siffra beror på, kan man bara spekulera om. Läser man aldrig tidningen kan man ju inte ha en uppfattning om den. Faktum är att bara 4 procent väljer att inte läsa tidningen för att den är tråkig, vilket är en lägre siffra än för GUT.

Att ändå så många gör ett aktivt val att inte läsa GU Journalen tror jag inte enbart handlar om tidningen, utan är ett symptom på ett större problem. I universitetets decentraliserade organisation upplevs avståndet till universitetsledningen som stort, man identifierar sig naturligt nog främst med sin egen institution och kanske med sin egen fakultet. Är man inte intresserad av andra verksamheter eller beror missnöjet på något annat? Jag har inget bra svar. Men jag tror inte att man ska förvänta sig att alla ska känna samhörighet med hela universitetet.

Det andra problemet, som hänger ihop med det förra, handlar om attityderna till tidningen. GU Journalen lider av gamla synder. Det är ofrånkomligt att jämförelser görs med den förra tidningen som var betydligt mer kritisk.

GU Journalen uppfattas enligt många

läsare som för tam och uddlös, för okritisk. Den berör inte eller upprör inte. De flesta efterfrågar mer debatt och kritisk bevakning av universitetet.

Det är inget överraskande resultat. Även om jag tycker att vi uppmärksamma problem och konflikter, så håller jag med om att tidningen skulle kunna ha ett mer kritiskt förhållningssätt. Den målsättningen ska vi försöka leva upp till. När det gäller debattsidor har inte minst GU:s elektroniska debattforum visat att många vill läsa debattinlägg men få vill hålla i pennan.

För att skapa ett ökat engagemang för tidningen lanserar vi nu "fria ord", en insändarsida, där du som anställd har möjlighet att skicka in bidrag (läs mer på sidan 16).

Hur går vi nu vidare? Ja, det är ingen lätt uppgift. Alla förändringar kan inte genomföras i ett svep. Som du redan har uppmärksammat har vi gjort om första sidan och i nästa nummer blir det premiär för insändarsidan. Tack vare alla synpunkter tror jag trots allt att vi har goda förutsättningar att skapa en mer levande personaltidning.

ALLAN ERIKSSON

Pedagoger lär ut matematik på fel sätt

Matematikprofessor går till hårt angrepp

Felaktiga påståenden, grumliga förklaringar och en kurslitteratur som hellre framhäver författarens egna insatser än lär ut matematik.

Juliusz Brzezinski, professor i matematik vid matematiska institutionen, gillar inte att pedagoger har kursansvar för en del mattekurser.

HAN HAR SKRIVIT ett protestbrev till informationsavdelningen vid GU där han rakt och rättfärdigt framför sin kritik.

Matematikprofessor Juliusz Brzezinski

– Jag tolkar det som att Juliusz har gett upp samarbetet, kommenterar Johan Häggström, en av de ansvariga för matematikkurserna vid institutionen för pedagogik och didaktik.

Juliusz Brzezinski säger att han har försökt att samarbeta länge.

– Vi har haft många möten, men de börjar bli rätt olidliga. De tar flera timmar varje gång och leder ingen vart. Och jag får höra att jag är konservativ.

Bristerna i utbildningen görs det däremot mindre åt, enligt Juliusz Brzezinski. Han är less på Pedagogens lärare.

– De har ytlig utbildning i matematik. Pedagoger använder oerfarna tillfälliga människor från grundskolan och gymnasiet.

Johan Häggström håller inte med.

– Han får precisera sig. Lärarna här har den rätta bakgrunden och utvecklar ständigt sin kompetens.

Juliusz Brzezinski konstaterar också att det är mer ämnesdidaktik för blivande matematiklärare än för blivande lärare i andra ämnen.

Johan Häggström har ingen emoter av ämnesdidaktik.

– Visst, vi har mer av matematisk-didaktiska "lärarkurser" i matematik-ämnet än vad de har på andra universitet där ämnesstudierna i matematik har större plats. Det beror på att vi har en framgångsrik grupp här som kan lära ut skolmatematik. Vi har också kompetens att undervisa om hur skolelever lär sig matematik. När man beslutade sig för att bilda Nationellt centrum för matematikutbildning, NCM, så placerades det här i Göteborg. Och i januari hade vi matematikbiennalen här, en tredagarskonferens för matematiklärare, framhåller Johan Häggström.

Juliusz Brzezinski anser att särskilt en av kurserna som ges vid pedagoger "fokuserar perifera problem och berövar matematiken dess logiska uppbyggnad".

Pseudoförklaringar och kuriositeter står högre i kurs. Och examinationen är ett kapitel för sig:

– Eleverna redovisar kursmoment som de ofta lär sig utantill för att troget kunna återge de exempel och formuleringar som finns i kursboken. Innehållet är dessutom ofta omöjligt att förstå.

både didaktik och rena ämnesstudier i matematik.

I november satt han vid protokollet när matematikstudenterna träffades för att diskutera kursen MAL 200. Den består av fyra delkurser, två som matematiska institutionen ger, två som ges vid institutionen för didaktik och pedagogik.

– Det som matematiska institutionen gör är relevant och bra. Man blir bombsäker på hur man ska bevisa formler. Och Juliusz är en fantastisk lärare, men jag förstår inte varför han är så upprörd.

– Att Pedagoger planterar felaktiga matematiska tankar kan stämma. Det kan säkert också ha konsekvenser,

Juliusz Brzezinski anser att ämnesdidaktiker ska syssla med ämnesdidaktiska problem, inte med undervisning i matematik.

– Och kurslitteraturen i ämnesdidaktik bör ersättas med relevant kursmaterial som inte dubblar och försvårar undervisningen i matematik.

Johan Häggström ser konflikten som ett uttryck för ett konkurrensförhållande mellan två institutioner som båda ger matematisk-didaktiska kurser.

– Matematiska institutionen anser att alla mattekurser ska ligga hos dem. De ser på ämnet ur ett strikt matematiskt perspektiv. Vi anser att man inte kan prata om undervisning i matematik utan att tala om didaktik. Ska vi ha en traditionell matematisk disciplin eller skolmatematik och elevtänkande? Eller lite av både och?

– Jag tycker att vi har en ganska bra kombination idag.

Juliusz Brzezinski vänder sig framför allt mot att Pedagoger har kursansvar för vissa matematikkurser.

– I andra ämnen som biologi, fysik och kemi har ämnesinstitutionerna fullt kursansvar. Den bästa praktiska lösningen av alla dessa problem vore om utbildning i ämnet och dess didaktik kunde samordnas inom en och samma institution.

Johan Häggström väljer att tolka positivt:

– Jag ser det som ett politiskt utspel. Ska alla delar av Pedagogens verksamhet flytta med in till stan? är ju en aktuell fråga just nu. Kanske är det här egentligen ett erbjudande från Juliusz Brzezinski om att vi ska komma upp till matematiska institutionen.

PETER OLOFSSON

Både ämneskunskaper och didaktik behövs

– Det finns sånt som är bra och dåligt både vid matematiska institutionen och pedagoger. Jag tror inte det är möjligt att ha en lärutbildning utan att båda institutionerna medverkar. Det säger Svante Sjöstedt, som var studentombud under höstterminen.

DEN ÖPPNA KONFLIKTEN mellan matematiska institutionen och Pedagoger kommer inte direkt som en överraskning för honom.

– Men det känns inte särskilt angelänt för mig att behöva gå in i det här. Jag kan bara säga vad jag själv tycker och försöka sammanfatta hur studenterna ser på undervisningen. Det kanske verkar diplomatiskt, men jag tycker verkligen att vi behöver

men i så fall på en väldigt hög matematisk nivå. Jag kan inte själv sätta fingret på vad det är som är så fel. Men om den matematiska bevisföringen inte är korrekt bör det naturligtvis rätas till.

Han säger att många av studenterna har fått en aha-upplevelse efter lektionerna vid Pedagoger.

– Man förstår hur elever i skolan tänker, det tror jag är en poäng.

Bruno Eklund har också varit studentrepresentant:

– Konflikten mellan institutionerna bottnar i att de tidigare har haft för lite dialog, de har inte lyssnat på varandra. Jag tror det handlar mycket om prestige.

PETER OLOFSSON

Strategiska satsningar klara

Rektor har nyligen fattat beslut om universitetsgemensamma satsningar för år 2000. Strategiska medel ges under maximalt tre år.

Tidigare universitetsgemensamma satsningar:

- Museion får även i år 5 miljoner kr för att finansiera forskningen. Därutöver erhåller Museion medel från statsmakterna för undervisning i anslutning till det nya Världskulturmuseet.
- Orgelprojektet (för projektet förändringsprocesser i nordeuropeisk orgelkonst 1600-1970) tilldelas ett slutanslag på 2 miljoner, vilket innebär att orgelprojektet har fått stöd med totalt 6 miljoner under tre år.
- Universitets-tv får ett bidrag på 2,5 miljoner kr och ytterligare 500 000 kr för att samordna verksamheten med institutionen för journalistik och masskommunikation och Högskolan för fotografi och film.

Nya förslag:

- "Jean Monnet Centre of Excellence" och EU-verksamheten vid kontaktsekreteriatet tilldelas 800 000 kr för att arrangera två internationella forskningskonferenser hösten 2000 respektive 2001.
- Projektgruppen som arbetar med att utveckla en gemensam etisk plattform för Göteborgs universitet får 400 000 kr som ett ettårigt planeringsbidrag för kommande forskningsansökningar.
- Utbildnings- och informationsavdelningarna får 350 000 kr under första året för projektet Studentambassadörer, som går ut på att sprida kunskap och inspirera till högre studier bland grupper som traditionellt inte söker till universitet eller högskolor.
- Ett engångsbidrag på 600 000 kr tilldelas institutionen för genusvetenskap för att betala lönekostnaderna för gästprofessor i genusvetenskap under tre år.

Professorsinstallation

Dagen för professorsinstallation är fredagen den 14 april i Konserthuset. Det är inte den 18 mars, som det felaktigt stod i förra numret av GU Journalen.

Flera nyrättade examina: Handelshögskolan (magisterexamen): Internationell företagsverksamhet, Företagsledning, Redovisning och finansiering, Industriell och finansiell ekonomi, Logistik och transportekonomi

Humanistiska fakulteten: Konst- och bildvetenskap som huvudämne i kandidat- och magisterexamen

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten (magisterexamen): Kulturvård med bebyggelseantikvarisk inriktning, Kulturvård med inriktning mot konservering, Kulturvård med inriktning mot museivetenskap

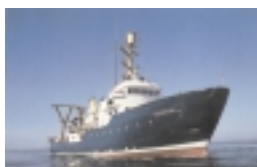
Ny gästprofessor

Ulla Holm har utsetts till gästprofessor i genusvetenskap med teoretisk inriktning vid institutionen för genusvetenskap.

Årsredovisningen klar

Årsredovisningen är nu klar och kan läsas på webben: <http://gu.se/aktuellt>. En populärversion kommer att skickas ut till institutionerna under våren.

Ökad satsning på fristående kurser

GU ska bli "det excellenta bredduniversitetet" med både bredd och spets. Ambitionen att förverkliga lärandets universitet innebär bl a att studenternas valfrihet och inflytande måste bli större.

Det är några av målen i den verksamhetsplan för 2000-2002 som styrelsen har fastställt.

VERKSAMHETSPLANEN ÄR ETT framtidsdokument, en vägvisare om vart Göteborgs universitet är på väg de närmaste åren. Dokumentet innehåller drygt 100 mer eller mindre konkreta mål som rör universitetets huvudsakliga verksamheter: grundutbildning, forskarutbildning, forskning, tredje uppgiften, studentfrågor, kvalitet, jämlikhet, jämställdhet osv.

Frågorna i verksamhetsplanen har diskuterats under ett helt år. Både på fakultets- och styrelsenivå. Det unika med verksamhetsplanen är att styrelsen för första gången aktivt medverkat i att formulera mål och uppdrag för Göteborgs universitet. Dokumentet är med andra ord styrelsens uppdrag till rektor. Nu ska målen förverkligas.

– Men det är inget statiskt dokument – det kommer att revideras varje år, säger rektor Bo Samuelsson. Verkligheten förändras fort och då gäller det

Verksamhetsplanen 2000 – 2002

att vi kan anpassa verksamhetsplanen.

Den ideologiska kärnan i verksamhetsplanen är att lärande och kunskapsbildning sätts i centrum.

– För att främja utvecklingen mot lärandets universitet och ett öppet universitet planeras en total omstrukturering av lärarutbildningarna. Lärarandeperspektivet blir inte bara en angelägenhet för lärarutbildningarna, utan för hela universitetet.

Som en följd av denna syn på kunskap menar Bo Samuelsson att tvärdisciplinär kunskapsbildning måste bli en kärnfråga. Tanken är att ny kunskap uppstår i mötet mellan olika discipliner. Transdisciplinära verksamheter ska, enligt rektor, uppmuntras och stödjas – och genomsyra hela universitetet.

Vilka mål har Göteborgs universitet? Här följer några exempel: "Att om möjligt öka antalet utbildningsplatser för fristående kurser"

– Göteborgs universitet är redan i dag ett kursuniversitet men ambitionen

är att öka satsningarna på fristående kurser, framför allt på fördjupningsnivå. Det finns en positiv kraft i att låta studenten själva få välja sin egen utbildning. Detta innebär inte att vi ska strypa programutbildningarna, men vi ser gärna en ökad valfrihet inom programmen, säger Bo Samuelsson.

I princip skall platsgaranti gälla om resurserna räcker.

"Ett brett utbud av kvalificerad utbildning och forskning"

Den övergripande målsättningen är att skapa "det excellenta bredduniversitetet".

– Göteborgs universitet är ett brett universitet och vi har ett särskilt ansvar i samhället att tillgodose kraven på högkvalitativ forskning och ett brett utbud av utbildning. Därför är det varken möjligt eller önskvärt att bli ett elituniversitet med endast ett fåtal spetsområden.

– Någon motsättning mellan spets och bredd finns inte, menar Bo Samuelsson. Ett bredduniversitet ute-

sluter inte excellens eller spetsområden, tvärtom är breddforskningen en förutsättning för att få fram riktigt bra spetsar.

"Att i samverkan med Chalmers bygga upp en ny IT-högskola"

I verksamhetsplanen finns många förslag till satsningar. Några prioriterade områden är IT och den planerade IT-högskolan, miljöinriktad forskning och utbildning, utvecklandet av hälsoakademien och tvärvetenskaplig kunskapsbildning. Flera av dessa områden ska utvecklas i nära samarbete med Chalmers och andra högskolor i regionen.

"Att studenternas inflytande stärks"

Studenterna ska få ökad insyn och medbestämmande i beslutande organ och dessutom ges möjligheter att ta del i det beslutsförberedande arbetet.

"Att öka rekryteringen av studenter som kommer från studieovana miljöer eller är av utländsk härkomst och ge dem assistens i deras studier vid universitetet".

En utmaning som Göteborgs universitet står inför är att motverka den sociala snedrekryteringen och att öka den etniska mångfalden.

– I vår närhet – liksom i vår omvärld – håller i dag segregationen i arbetslivet, boendet och när det gäller tillgång till högre utbildning på att skapa en akut situation. Då är det vår skyldighet att engagera oss i denna fråga. Men det krävs nya, radikala grepp.

I år ska ett jämlikhetsprogram för Göteborgs universitet utvecklas. I programmet ska det även finnas förslag till åtgärder för att främja mångfalden bland universitetets personal.

ALLAN ERIKSSON

Läs hela verksamhetsplanen 2000-2002 på GU:s aktuellsida: www.gu.se/aktuellt

GU vill ha 4 000 nya platser

Västsvrige har fått färre utbildningsplatser per invånare jämfört med andra regioner. Därför kräver GU nu en förstärkning med sammanlagt drygt 4 000 nya platser och en ökning av forskningsanslaget med 10 procent.

GU HAR SKICKAT in budgetunderlaget för perioden 2001-2004 till regeringen, vilket ska ligga till grund för beslut om resurser. I underlaget redovisas två alternativ, ett "nollförslag" som innebär att de förutsättningar som finns bl a i budgetpropositionen följs, och ett "förstärkningsalternativ".

GU åskar totalt 4 150 nya utbildningsplatser förutom de extra platser som man redan har fått (505 platser år 2002 och 250 året därefter).

- För att genomföra IT-högskolan begär man en ökning av antalet helårsstudenter med 800 per år under åren 2001-2003, dvs med totalt 2 400.

- Totalt 1 500 nya platser behövs för att minska den etniska och sociala snedrekryteringen.

- Som ersättning för att NT-SVUX-utbildningen upphör år 2003 krävs 250 utbildningsplatser.

- GU vill att regeringen tidigarelägger den redan utlovade ökningen av antalet utbildningsplatser.

Men även på forskningssidan krävs ökade resurser. Anslaget för forskning föreslås öka med 10 procent från och med nästa år. Det råder, enligt budgetdirektör Per-Erik Eriksson, en obalans mellan å ena sidan grundutbildning

och å andra sidan forskning och forskarutbildning.

– Anslaget för forskning och forskarutbildning har under flera år urholkats. Grundutbildningen har också ökat utan att vi har fått full ersättning.

Obalansen är särskilt stor inom den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten, som föreslås få 10 miljoner extra årligen. För att stärka kvaliteten inom den odontologiska forskningen behövs 8 miljoner. På humanistiska fakulteten krävs en höjning av anslaget med 5 miljoner för att bevara de små ämnenas existens. Även till konstnärliga fakulteten behövs resurser för att bygga upp forskning och forskarutbildning.

Dessutom behövs totalt 60 miljoner under tre år för att starta ett nytt forskningsinstitut i anslutning till IT-högskolan.

GU:s krav på 4 000 nya platser är fyra gånger så stort som andra utbildningsorters, uppger budgetdirektören. Han anser dock att kravet är berättigat med tanke på att Västsvrige under flera år har fått färre platser per invånare jämfört med andra regioner.

Vad som händer om GU inte skulle få den begärda ökningen, vill Per-Erik Eriksson helst inte tänka på.

– Utan förstärkning kan vi inte göra så värst mycket. Då ökar risken för att fler blir utbrända och att kvaliteten i undervisningen sjunker.

Gott betyg åt hotad film- utbildning

Förstaårseleverna på filmprogrammet producerar innan jullovet Göteborg Film Festivals mest sedda film: vinjetten. Årets vinjettfilm utspelade sig på en frisersalong.

Ska filmutbildningen vid GU finnas kvar? En nyligen avslutad utvärdering ger utbildningen gott betyg. Men pengar är fortfarande den stora stöttestenen.

BO-ERIK GYBERG är rektor vid Högskolan för fotografi och film:

– Det är ju en alldeles lysande utvärdering som bekräftar den inriktning vi har haft. Filmutbildningen har lyckats kombinera personlig konstnärlig integritet med öppenhet för nya tekniker. Jag ser en rad skäl att ha kvar utbildningen som ett västsvenskt alternativ och komplement.

Han talar om infrastruktur, om att hälften av alla svenska långfilmer produceras i Trollhättan i dag.

– Helt klart är att det behövs arbetskraft här i väst.

Filmprogrammet har löpt som en försöksverksamhet från höstterminen 1997. Utvärderingen var tänkt att ge en fingervisning om filmprogrammet ska få fortsätta eller inte. Den är gjord av en sociolog vid GU.

De flesta studenterna anser att utbildningen har gjort och gör dem till personliga och kritiskt tänkande filmare. Samverkan med aktörer utanför utbildningen är en viktig målsättning. Enligt studenterna fungerar detta bra.

Nästan hälften av studenterna ger lärarna det tveksamma betyget: acceptabla, men ojämna. Lika många lärare och handledare ger studenternas förkunskaper samma tveksamma betyg: acceptabla, men ojämna.

Men en majoritet av studenterna tycker att handledarna är helt OK.

Folk i film- och tv-branschen tycker att det är positivt med filmutbildningen i Göteborg. De vill gärna samarbeta ännu mer i framtiden.

Hittills har filmutbildningen finansierats med strategiska medel från universitetet centralt och genom omfördelning av resurser inom fakulteten. Pengar har också omfördelats inom högskolan för fotografi och film.

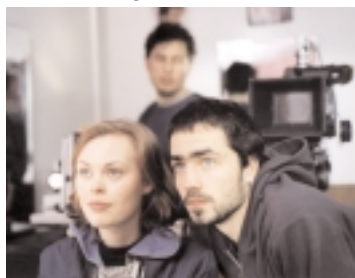
Bedömningen är att nuvarande budget räcker för att skeppa igenom även de studenter som börjar till hösten. Sen är det stopp.

– Pengar från fakulteten eller högskolan för fotografi och film är inte en möjlighet i fortsättningen. Vi ska därför vända oss till regeringen med en begäran om att få en annan medieprisläpp för våra 18 platser. Det behövs 4-5 miljoner kronor för att täcka tre årskurser med sex studenter i varje, säger Bo-Erik Gyberg.

Om högskolan får nej från departementet går frågan till universitetet centralt.

– Fakulteten är i alla fall enig om att utbildningen bör få fortsätta, men kan ändå inte bidra med pengar, säger Bengt Olsson, dekanus vid konstnärliga fakulteten.

PETER OLOFSSON

Marlene Högmark och Erik Hemmendorff, studenter på filmprogrammet, vid produktionen av Göteborg Film Festivals vinjettfilm, som är ett hedersuppdrag för förstaårseleverna vid skolan.

Socionomutbildningen kritiseras

Resignation, stagnation, för låga krav på studenterna – det är något av den kritik som Högskoleverket riktar mot socionomutbildningen vid GU.

– Utredningen kommer mitt i ett stort förändringsarbete, säger prefekten Urban Herlitz.

HÖGSKOLEVERKET HAR UTVÄRDERAT landets olika socionomutbildningar och GU får hård kritik.

Den översyn man nyligen genomfört inom socionomprogrammet har stannat upp på halva vägen, enligt HSV, vilket kan bero på att utbildningen präglas av viss uppgivenhet inför bristen på resurser.

– Vi får cirka två tredjedelar av det man får på lärarutbildningarna och väsentligt mycket mindre än man får på till exempel journalist- och psykologutbildningarna, säger Urban Herlitz. Ska man kunna

upprätthålla en bra socionomutbildning måste man helt klart ha mer resurser.

Han vill ändå inte hålla med om att det råder resignation bland personalen.

– Tvärtom har personalen tagit alla nedskärningar med fantastisk humor. Men det är väldigt slit-samt att jobba med kanske ett par hundra studenter på en termin.

Studenterna klagar på för låga och otydliga krav, på att man bara har en tvåradig betygsskala och på att praktikperioderna inte uppföljs ordentligt. Och HSV kritiserar bristen på forskningsanknytning i grundutbildningen där studenterna vid förfrågan inte kunde namnge ett enda forskningsprojekt vid institutionen och där professorerna lyser med sin frånvaro.

– Vi är medvetna om de brister som finns men är också på väg att rätta till dem. Bland annat ska vi ändra på praktikperioden så att studenterna får arbeta på vissa utvalda arbetsplatser där vi kommer att ha kontinuerlig kontakt med dem. Och bättre forskningsintegration håller vi på att se över.

I somras flyttade sociala omsorgsprogrammet in i samma lokaler som socionomerna. En integrering av de båda utbildningarna är på väg.

– Detta har medfört att vi utsett en ny ledning med bland annat tre studierektorer och mig som prefekt, säger Urban Herlitz. Det är alltså många förändringar på gång och i princip tycker jag att vi är en bra institution.

EVA LUNDRÉN

GU Journalen fyller en viktig funktion

Men många läsare är måttligt intresserade

Åtta av tio läsare är nöjda eller mycket nöjda med GU Journalen. Men en mer levande debatt efterfrågas. Det är vad den nyligen genomförda utvärderingen av GU Journalen visar. Läsarna önskar också mer kritisk bevakning av universitetet, fler presentationer av olika institutioner och fler artiklar om forskning.

ATT GU JOURNALEN fyller en viktig funktion tycker en majoritet av GU:s anställda. Ändå är det få personer som läser allt eller ganska mycket i tidningen. De flesta nöjer sig med att bläddra igenom tidningen eller läsa enstaka artiklar. En dryg tredjedel av de tillfrågade hade inte läst något i det senaste numret av GU Journalen. Skälet var framför allt tidsbrist. De som läser är i första hand lärare och teknisk/administrativ personal, tidningen verkar intressera forskare i mindre utsträckning.

Tidningen tas också emot på olika sätt på olika håll inom GU.

Noggrannast läses tidningen inom förvaltning, vårdvetenskap, UB, temaNämnd och humaniora. Inom det

konstnärliga området, handelshögskolan, samhällsvetenskap och matematik/naturvetenskap bläddrar man mest igenom tidningen. Någon större skillnad mellan kvinnors och mäns läsning finns inte, däremot läser äldre något mer än yngre.

Cirka åttio procent av tidningens läsare tycker att de får relevant information om andra delar av universitetet. Läsarna anser också att tidningen är trovärdig. Däremot lyckas tidningen sämre med att föra ut information från ledningen. En tredjedel av dem som svarat är missnöjda med detta.

När det gäller tidningens innehåll har ungefär en femtedel av de tillfrågade ingen klar åsikt. Men av dem

som uttalar en åsikt anser åtta av tio att tidningen är bra eller mycket bra. Framför allt profilen är uppskattad. Gäströnikan, layout, bilder och nyheter får godkänt. Mindre nöjda är läsarna med utbildnings- och forskningsbevakning, nytt från ledningen, personalfrågor och annonser.

På frågan om det saknas något i tidningen svarade en tredjedel ja. Det man vill ha är mer kritiska artiklar och reportage, tuffare bevakning av forskningsresultat, mer personalfrågor, fler artiklar om de olika institutionerna.

Även distributionen av GU Journalen undersöktes och det konstaterade att den fungerar bra. Endast tre procent av de tillfrågade uppgav att de

inte får GU Journalen på sin arbetsplats.

År 1993 gjordes en liknande utvärdering av dåvarande Göteborgs Universitets Tidning. De siffror man fick då är ungefär desamma som de GU Journalen nu får, både vad gäller hur tidningen läses och hur viktig man anser tidningen vara. GU Journalen får emellertid något högre betyg av sina läsare än vad Göteborgs Universitets Tidning fick.

574 personer deltog i undersökningen som gjordes genom telefonintervjuer mellan den sjätte december och den tjugofemte januari.

EVA LUNDRÉN

Rektor avvisar nytt förslag

En statlig utredning föreslår en helt ny struktur för hur svensk forskning ska finansieras. Men den nya modellen riskerar att öka den statliga styrningen och centraliseringen, befarar universitetets rektor.

I EN SKRIVELSE till regeringen protesterar Bo Samuelsson mot att förslaget till en ny forskningsfinansiering inte har remissbehandlats.

– Det framfördes mycket kritik mot Forskning 2000, inte minst när det gäller synen på forskningsfinansiering. Det är djupt frustrerande att universitet och högskolor inte får komma till tals i en så viktig fråga.

Enligt arbetsgruppens förslag ska antalet forskningsstödjande myndigheter minskas från elva till fyra. Ambitionen är att skapa större samordning och effektivitet.

Bo Samuelsson är dock mycket tveksam till centraliseringen.

– Det kan vara en god idé att se över den statliga forskningsfinansieringen, men den föreslagna struktu-

ren blir en mäktig struktur. Och det innebär att ett fåtal personer kommer att styra svensk forskning i framtiden. Risken är stor för att ny innovativ forskning hamnar mellan olika stolar. Det är mångfalden i den nuvarande strukturen som garanterar att nydanande forskning kan få finansiering.

Han är också kritisk mot arbetsgruppens syn på olika kunskapsområden.

– Förslaget att slå ihop de olika ämnesområdena tyder på bristfällighet eller obefintlig analys. Man vill t ex slå ihop naturvetenskap och teknik. Det kan ligga något i det, men här vid GU har vi större kontaktytor mellan naturvetenskap och medicin än mellan naturvetenskap och teknik.

Enligt förslaget ska det bildas ett råd för medicinsk forskning, men områdena omvårdnad och hälsa lyfts ut och läggs under socialdepartementet.

– Det är viktigt att det finns ett

helhetsperspektiv i den medicinska forskningen, men om omvårdnad och hälsa lyfts ut är jag orolig för att det kommer att missgynna utvecklingen av svensk sjukvård.

Han ifrågasätter också skarpt bildandet av ett slags restråd som består av humaniora och samhällskunskap. Frågan är vad som händer med övriga kunskapsområden som exempelvis konstnärlig kunskap och utbildningsvetenskap?

Men den allra största risken med förslaget är att den statliga styrningen och centraliseringen ökar, menar Bo Samuelsson.

– Det finns en övertro på att statlig styrning gynnar svensk forskning och det är jag inte säker på att det gör. Universitet och högskolor skall vara autonoma i samhället och det finns mycket som talar för att den fria forskningen är mest framgångsrik för att utveckla samhället.

ALLAN ERIKSSON

FAKTA/Nytt förslag till forskningsfinansiering

Systemet för hur svensk forskning ska finansieras bör ändras. Det föreslår en arbetsgrupp under ledning av regeringens vetenskapliga rådgivare Hans Wigzell i utredningen "Att finansiera forskning och utveckling". Förslaget innebär i korthet: Ett Vetenskapsråd bildas under utbildningsdepartementet med tre ämnesråd: teknik och naturvetenskap, medicin samt humaniora och samhällsvetenskap. Dessutom föreslås att tre nya myndigheter skapas för stöd till forskning inriktad på samhällets och näringslivets behov. Hela förslaget finns att läsa på www.regeringen.se

Brist på stöd stoppar unik ljusutbildning

Magisterutbildningen för ljusplanerare läggs ner. Det innebär att en tvärvetenskaplig profilutbildning – med få motsvarigheter i världen – avvecklas och Ljuscentrum upphör.

FÖR TVÅ ÅR SEDAN startade Ljuscentrum vid temanämnden en magisterutbildning för ljusplanerare – landets enda utbildning inom ljus och belysning på universitetsnivå. I sommar tar de åtta studenterna examen och utbildningen upphör. Temanämndens motivering till nedläggningen är ekonomin och det bristande stödet från GU:s ledning och högskolor i regionen.

Men vad var det egentligen som gick snett? Från början var ambitionerna storslagna: här skulle ny kompetens byggas upp kring ljus, belysning och rumsgestaltning som skulle vara unik i hela Norden. Det skulle finnas utbildningar, forskning, utvecklingsarbete och ljuslaboratorium.

– Men visionerna rann ut i sanden. Och när det kom till kritan saknades stödet och viljan. Att utbildningen läggs ned är slöseri med resurser, säger administrativ chef Tommy Thuveesson när vi träffas i Ljuscentrums luftiga lokaler uppe på vindsvåningen på Storgatan. Det handlar egentligen inte

om pengar. Vår utbildning kostar cirka 1,5 miljoner kr och det är jämförelsevis lite.

Tommy Thuveesson anser att utbildningen har varit en framgång.

– Studenterna är kända och attraktiva på arbetsmarknaden. Deras kompetens fanns helt enkelt inte samlad på detta unika sätt tidigare.

– Kunskapen om ljus och belysning och hur det påverkar oss människor är dålig. Behovet av denna kompetens är stort. Bland arkitekter, till exempel, är kunskapen nästan obefintlig.

Ett ytterligare skäl till nedläggningen är, enligt temanämnden, att det saknas en vetenskapligt meriterad projektledare.

– Min akademiska kompetens i dessa sammanhang är betydelselös, hävdar Tommy Thuveesson. Den säger inget om utbildningens kvalitet. Att sätta likhetstecken mellan kvalitet och ledningens akademiska meriter är värslöst. Ingen kan klaga på att den akademiska nivån på utbildningen har varit för låg. Jag har handplockat de bästa lärarna på området från hela landet, däribland professorer och andra tungt meriterade personer.

Men någon utvärdering av utbild-

Tommy Thuveesson är administrativ chef på Ljuscentrum och har ansvarat för magisterutbildningen.

ningen har hittills inte gjorts.

Guy Heyden som är temanämndens sektionsdekanus kommenterar avvecklingen:

– Ljuscentrum var värt ett bättre öde. Det var en helt lysande idé, men tyvärr fick vi inte tillräckligt med pengar för att klara av verksamheten.

Temanämndens dilemma är att man bara får pengar för grundutbildning, men inget för forskning och utvecklingsarbete. Utrymmet för strategiska satsningar är minimalt och går ut över den ordinarie verksamheten.

– Att ge en ny kursstart hade vi inte måttat med, menar Sture Höglund på temanämndens kansli. För att driva verksamheten långsiktigt skulle vi ha behövt fler årsstudieplatser och forskningsresurser. Utbildningen har totalt resulterat i ett ekonomiskt underskott på cirka 400 000 kr.

I den ursprungliga projektplanen från 1996 beräknades den totala budgeten för verksamheten till drygt sju miljoner kr. Ett år senare fick projektet 1,2 miljoner, varav 500 000 kr i strategiska medel från GU:s styrelse och 300 000 kr från Chalmers. Prognosen för framtida forskningsanslag bedömdes som mycket stor och det fanns ett externt intresse från kommunen och företag. Men det blev inga pengar.

Sture Höglund menar att det saknades resurser för att anlita en vetenskapligt och pedagogiskt ansvarig person som kunde söka pengar externt.

När Ljuscentrum till slut inrättades och lades under temanämndens

ansvar i december 1997 var förutsättningarna annorlunda. Då var en stor del av pengarna redan förbrukade av den förra projektledaren. Tommy Thuveesson, som tidigare varit projektledare för Ljusfestivalen, utsågs till ny administrativ chef och satte igång att planera för en magisterutbildning.

För att kunna starta utbildningen sköt universitetsledningen till 12 årsstudieplatser.

Redan i december samma år hissades varningsflaggan. Temanämnden konstaterade i en skrivelse till västsvenska rektorsgruppen att man inte hade resurser att slutföra utbildningen och begärde ett ekonomiskt bidrag på 350 000 kr och föreslog att någon annan skulle ta över. Något stöd blev det aldrig. Temanämnden såg då inga möjligheter att driva verksamheten vidare.

– Ljuscentrum har på kort tid blivit ett begrepp även utanför Sverige, säger Tommy Thuveesson. Flera utländska studenter har visat intresse för att komma hit. Men varför får vi strategiska medel av universitetets ledning för att starta en verksamhet som måste läggas ner efter två år? Det är mest synd om studenterna som får en helt unik magisterexamen i ljusplanering som inte längre finns.

Budgetdirektör Per-Erik Eriksson hävdar dock att strategiska medel endast ges för en uppbyggnadsfas, under max tre år, därefter måste verksamheten leva på egna ben eller läggas ner.

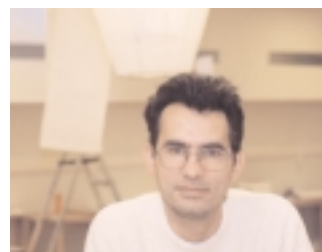
Från studenthall har nedläggningen kritiserats. 14 studenter från HDK har skrivit ett protestbrev mot avvecklingen. De menar att ljusutbildningen vid Göteborgs universitet är lovande och fyller ett stort behov eftersom många av studenterna inom inredningsarkitektur och industridesign vill ha en specialistutbildning inom ljusgestaltning.

Deras slutsats är följande: "Det är en förlust inte bara för oss studenter, som har ambitioner att gå in i detta område, utan även samhället och regionen som klargjort att design skall vara ett viktigt satsningsområde".

ALLAN ERIKSSON

Ett av studenternas uppdrag var att ljussätta Alingsås stad, här Alingsås museum

Inredningsarkitekt Parviz Dadgostar är besviken för att han har satsat två år på en profilutbildning som läggs ner.

GRODEMRYON

– en hjärtesak för Regina

TEXT: LENA CARLSON
 BILD: HILLEVI NAGEL

Grodors förvandling, om än inte till prinsar, är föremål för Regina Fritsches forskning på zoofysiologen. Med modern teknik kan man studera inälvorna hos millimeterstora embryon utan att skära i dem.

Grodynglet har just kläckts. Den lilla varelsen är tunn som ett streck och bara några millimeter lång. Det är två dagar sedan befruktningen men redan slår hjärtat. Liksom hos människan och alla andra ryggradsdjur är hjärtat det organ som först börjar fungera. Det beror på att kroppens övriga organ behöver hjärtat, som förser dem med blod, för att kunna utvecklas. Men det tar betydligt längre tid, cirka tre veckor, för hjärtat att utvecklas hos mänskliga foster än hos grodyngel. Den snabba embryonalutvecklingen hos grodor gör dem särskilt lämpliga som modelldjur i forskningen.

Regina Fritsche är docent och forskarassistent i zoofysiologi vid zoologiska institutionen. Där for-

skar hon om cirkulationens fysiologi, som handlar om hjärtats, andningsorganens och blodomloppets funktioner. Ett av syftena är att bättre förstå de här funktionerna också hos människan. Då är det värdefullt att veta hur organen blir till under fosterutvecklingen. Och det finns många likheter i utvecklingen hos grodor och människor.

Regina Fritsche har varit intresserad av djur ända sedan hon var liten och vistades på mormors och morfars bondgård. Hästen som hon fick i femtonårsåldern har hon fortfarande kvar. I skolan var allt som hade med biologi att göra spännande, och yrkesvalet stod ett tag mellan veterinär och biolog.
 – Men jag ville helst hålla på med friska djur.

När jag sedan började läsa zoofysiologi kände jag att det var det jag ville ägna mig åt. Det var spännande, och dessutom var avdelningen så trevlig och lärarna bra. Jag minns framför allt Lasse Sundells engagemang och stora kunskapsbredd inom zoofysiologin. Så jag valde att göra mitt examensarbete i cirkulationsfysiologi med professor Stefan Nilsson som handledare, berättar Regina.

Som doktorand arbetade Regina Fritsche bara med vuxna djur, och embryonal forskningen började hon med efter disputationen. Sedan dess har Regina fortsatt att studera cirkulationens fysiologi under embryonalutvecklingen. Eftersom hjärtat anläggs först finns det i början inga nerver som kan reglera embryots hjärtverksamhet.

- Vi vill ta reda på hur det är möjligt att hjärtat kan styras och fungera utan hjälp av ett nervsystem, säger Regina. Hon och hennes kolleger har visat att signalsubstanter som senare används i nervsystemet finns lagrade i grodynglets hjärta redan innan nerverna hunnit bildas.

Signalsubstanserna är adrenalin och noradrenalin, som också kallas stresshormoner. De frisätts när embryot påverkas på olika sätt, till exempel vid stress eller syrebrist, och kan då reglera hjärtats arbete.

Forskarna på zoofysiologen studerar många olika organisationsnivåer, från enskilda celler till hela organismer. Enskilda organ tas också ut och undersöks. När Regina Fritsche var doktorand stod hon många timmar nere i den kalla fuktiga källaren och opererade torsk i tiogradigt vatten. Syftet var att undersöka hur cirkulationen fungerar under olika omständigheter, som när syrgashalten i vattnet varierar. Hur kompenserar blodflödet och andningen för låga halter av syre? Vad händer om djuret får i sig olika substanser som påverkar cirkulationen? Efter disputationen åkte Regina till Las Vegas för postdoktoral forskning. Där lärde hon sig mikrotekniker som behövs för att studera mycket små embryon. Tack vare den snabba utvecklingen av nya metoder, där man använder mikro- och videotekniker, är det numera möjligt att mäta exempelvis blodtryck och blodflöden på yngel som bara väger ett par milligram.

En av Reginas studenter, Lena Neregård, demonstrerar den nya videotekniken som kommit de senaste två åren. Lena lyfter upp ett två veckor gammalt grodyngel ur akvariet och applicerar ett bedövningsmedel på utsidan av den géléaktiga kroppen, som bara är några kubikmillimeter stor. Lena lägger den genomskinliga varelse i en skål under mikroskopet.

Genomskinligheten bidrar till att ynglen är så användbara inom embryonal forskningen. På datorskärmen som är kopplad till mikroskopet framträder embryots pulserande hjärta. Blodet pumpas runt genom vener och artärer som tydligt avtecknar sig. Kikar man i mikroskopet kan man nästan urskilja de enskilda blodkropparna strömma genom de tunna blodkärlen.

- Genom att tillföra olika signalsubstanter kan vi studera hur kärlväggarnas spänning ändras. Med hjälp av ett datorprogram går det sedan att räkna ut förändringen i kärldiameter. Vi kan också föra in ytterst tunna glaselektroder direkt i blodkärlen och mäta blodtrycket. Men det är svårt på de minsta djuren. En stor del av den här forskningen görs utan några ingrepp alls i djuren, förklarar Regina.

Den skonsamma undersökningstekniken tilltalar djurvänner. Ibland måste ändå ingrepp göras

Regina Fritsche forskar om cirkulationens fysiologi.

för att till exempel operera ut organ och studera dem mer i detalj. Men då avlivas djuren först. Av någon anledning reagerar motståndare till djurförsök mindre när grodor och fiskar avlivs än när gulliga kattungar och sälar dödas. Regina Fritsche är försöksdjursansvarig på zoofysiologiska avdelningen och deltog i höstas i en frukost för journalister för att diskutera användningen av försöksdjur.

- Även om just våra försök inte är så kontroversiella har jag tänkt en hel del på frågan om varför djurförsök behövs. Dels är frågan viktig för min egen skull, dels hamnar man ju ibland i diskussioner ut bland folk. Då brukar jag poängtera att vi bedriver grundforskning om djurens naturliga utveckling, och det är betydelsefullt av flera skäl. De undersökningar vi gör kan inte utföras på mänskliga foster, men genom jämförande fysiologi kan vi ändå få svar på frågor om människans normala utveckling. Djurförsöken är också till nytta för djuren. Om vi vet hur en fisk fungerar i normala fall, kan vi upptäcka när någonting störande inträffar, som exempelvis ett farligt utsläpp i miljön. Kunskap om miljöskador gagnar dessutom hela ekosystemet inklusive människan, säger Regina.

Bara ett litet antal grupper i världen bedriver forskning på den tidiga fysiologiska embryonalutvecklingen. Hittills har endast ett fåtal försök utförts, på grund av de tidigare praktiska svårigheterna att undersöka embryon utan att skada

dem. Många embryonal forskare arbetar också med genetik och molekylärbiologi.

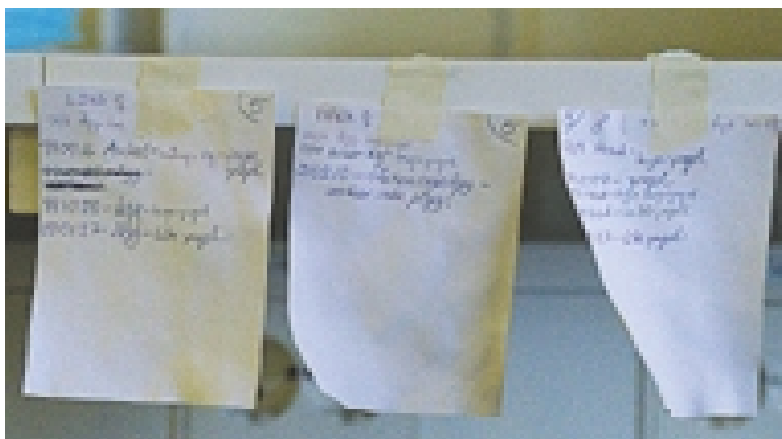
- Vi har ett mycket bra samarbete med övriga forskare när det gäller fysiologin. Men jag önskar att vi kunde utbyta erfarenheter även med molekylärbilogerna. Än så länge inskränker sig deras försök mest till att kartlägga vissa gener. Jag skulle dessutom vilja veta vilket protein en viss gen kodar för, i vilket stadium av utvecklingen som genen uttrycks och vad proteinet har för funktion. Eller vad som händer när en gen av betydelse för hjärtats arbete slås ut. För att få den här typen av kunskap behöver molekylärbiologer och fysiologer jobba tillsammans, säger Regina.

Regina har två barn och tror det skulle vara svårt att kombinera arbete och familj om hon inte hade sin man, som ställer upp och delar ansvaret. Forskningen är krävande och tar mycket tid även på helger och semestrar. Dessutom lägger Regina ner stort engagemang på undervisningen och på kontakten med de andra lärarna på avdelningen.

- Vi har mycket gruppundervisning med diskussioner, och studenterna får göra egna arbeten och anordna minisymposier där de lär sig presentera resultaten. Datorer används i hög utsträckning för att framställa bilder och göra animationer. Vid presentationerna kan studenterna visa bilderna direkt från datorn i projektorn. Inga kladdiga overheadbilder behövs vilket är mycket uppskattat, berättar Regina.

Zoofysiologen tycks verkligen vara en attraktiv plats. Studenterna står i kö för att få göra sina examensarbeten här.

NAMN: Regina Fritsche
ÅLDER: Nyss fyllda 36
YRKE: Docent och forskarsassistent i zoofysiologi
BOR: Särö
FRITIDSINTRESSEN: Familjen, djur, ridning, vara vid havet, resa, umgås med vänner
FAVORITRÄTT: Älskar god mat! Framför allt skaldjur i alla former
LÄSER HELST: Psykologiska thrillers à la Ruth Rendell

Krav på snabbare förändring

På rätt väg – men mycket arbete återstår, det sammanfattande omdömet får Handelshögskolan i den externa utvärdering som nyligen gjorts.

HANDELSHÖGSKOLAN befinner sig i en positiv utveckling, konstaterar utvärderingsgruppen. Det pågående förändringsarbetet, som inleddes 1997, har kommit igång ordentligt och framtiden ser ljus ut. Men det räcker inte, menar utvärderarna. För att bli internationellt väl erkänd måste Handelshögskolan trappa upp tempot.

Sammantaget efterlyser gruppen en förnyelse på samtliga fronter: utbildning, forskning, samverkan, personalrekrytering och tredje uppgiften.

– Vi måste få en bättre varudeklaration av våra tjänster. Varumärket måste vi sköta och värda bättre än vad vi hittills kanske har gjort, säger Göran Bergendahl, dekanus på Handelshögskolan.

Handelshögskolan får kritik för att visioner och mål är dåligt förankrade i verksamheten. Ett problem är den bristande helhetssynen, där de olika institutionerna inte uppfattar sig som en självklar del av organisationen. Även ledarrollen anses vara för svag.

– I vårt förändringsarbete har det

kanske blivit för mycket av mål och för lite av visioner, säger Göran Bergendahl.

Utvärderarna pekar på att Handelshögskolan har en unik ställning i Norden genom att kunna erbjuda tre kompletta utbildningar inom ekonomi, juridik och informatik. De s k tre benen är en stor konkurrensfördel jämfört med andra universitet och högskolor. Men utbildningarna bör integreras i större utsträckning och det krävs en ökad satsning på IT inom samtliga program, föreslår utvärderarna.

– Vi måste bli ännu bättre på samordning, säger Göran Bergendahl. En av de stora utmaningarna inom informatik är elektronisk handel som får konsekvenser för bl a marknadsföring och redovisning.

Handelshögskolan måste även bli bättre på att anpassa sig till förändringar i omvärlden.

– Jag tycker att vi har satsat mycket på samarbete med företag och förvaltning, inte minst genom vårt nya Program för Partnerskap. Det gör vi av det skälet att våra studenter ska få större förståelse för verkligheten ute och för att företag ska ge synpunkter på vår utbildning.

En annan slutsats som kommer fram i rapporten är att fördelarna med att tillhöra Göteborgs universitet klart överstiger nackdelarna. Men utvärderarna tycker att Handelshögskolan kan bli bättre på att utnyttja fördelarna, t ex genom en ökad samverkan med andra fakulteter.

– Vi får naturligtvis integrera vår verksamhet med GU bättre än vad vi hittills har gjort. Men jag tycker att vi har satsat mycket på t ex vår integrerade civilekonomutbildning där studenterna läser språk eller matematik, informatik och statistik i kombination med ekonomi.

Bedömaregruppen kritiserar också Handelshögskolan för dålig extern synlighet.

– Vi är för anonyma när det gäller forskningssidan, medger Göran Bergendahl. Där måste vi anstränga oss ännu mer. Vi har närmare 300 forskningsprojekt på Handels och det har kanske blivit för många spridda projekt. Vad som behövs är en ökad satsning på breda profiler.

– Vi får också kritik för att vi är för akademiska i vår forskning och för lite delaktiga i samhällsdebatten. Men genom ett ökat samarbete med företag och förvaltningar tror jag att vi som

forskare kan ta upp fler frågor som har större allmänt intresse.

För att ta vara på de synpunkter som kommit fram i utvärderingen har fakulteten startat elva arbetsgrupper. Den 16 mars ska de presentera förslag till konkreta åtgärder.

ALLAN ERIKSSON

FOTO: ALLAN ERIKSSON

Dekanus Göran Bergendahl vill bli satsa på samverkan med företag och marknadsföring.

”Vi måste satsa på forskning”

Vårdvetenskap får höjd akademisk status och bildade från årsskiftet en egen sektionsnämnd under medicinska fakultetens paraply. Därmed har första steget mot en hälsoakademi tagits.

DEN VÅRDVETENSKAPLIGA SEKTIONEN leds av Lena Nordholm, som har den formella titeln sektionsdekanus. Hon är universitetslektor och var tills helt nyligen prefekt vid institutionen för arbetsterapi och fysioterapi.

– Jag kommer att arbeta i HSGU-utredningens anda för att den vårdvetenskapliga sektionen ska bli en egen fakultet, säger Lena Nordholm, som också var biträdande projektledare i HSGU-utredningen vars förslag var att bilda en gränsöverskridande hälsovetenskaplig akademi.

– För att klara av målet att bilda en fakultet måste vi satsa på forskning. Vi har inrättat tre forskningsämnen: arbetsterapi, fysioterapi och omvårdnad. Till var och en av dessa

FOTO: ALLAN ERIKSSON

Lena Nordholm är sektionsdekanus på den nya vårdvetenskapliga sektionen.

ämnen håller vi på att tillsätta en professor och en doktorandjänst.

Några nya pengar för satsning på forskning har sektionen inte fått, utan man måste klara av omställningen genom att minska något på årsstudieplatser.

– För att få extra pengar ska vi satsa på att ansöka om externa medel till forskning.

Ett problem är att de tre institutionerna som tillhör den vårdvetenskapliga sektionen är geografiskt utspridda. Omvårdnad finns på Torpaskolan, vårdpedagogik i Mölndal och arbetsterapi och fysioterapi på Karl Gustavsgatan.

Lena Nordholm tänker arbeta för att institutionerna får gemensamma lokaler så snart som möjligt. Det är i princip bestämt att den vårdvetenskapliga sektionen ska flytta till Annedal. Lena Nordholm hoppas att sektionen kan flytta år 2002, vilket skulle sammanfalla ganska väl med Pedagogens flytt in till city.

Den vårdvetenskapliga sektionen får även ansvar för institutionen för vårdpedagogik, som tidigare legat under den utbildningsvetenskapliga fakulteten.

– Det ligger helt i linje med HSGU-utredningen. Vid institutionen för vårdpedagogik finns många dispute-

rade sjuksköterskor och vårdpedagogik är ett näraliggande område. Den institutionen tillför oss god kompetens och forskarutbildning.

Enligt Lena Nordholm får den nya sektionen en stor frihet och en hög grad av självbestämmanderätt, även om den ligger under den medicinska fakulteten.

ALLAN ERIKSSON

FAKTA/ Vårdvetenskapliga sektionen

Den 1 januari i år bildades den vårdvetenskapliga sektionen med tre institutioner: institutionen för arbetsterapi och fysioterapi, institutionen för omvårdnad och institutionen för vårdpedagogik (som flyttas över från utbildningsvetenskapliga fakulteten).

Audionomutbildningen bildar en egen avdelning för audiologi vid institutionen för särskilda specialiteter. Biomedicinska analytikerutbildningen bildar en avdelning inom institutionen för laboratoriemedicin.

Glöm inte att söka pengar ur Jubileumsfonden – sista ansökningsdag är den 16 mars. Ansökningsblankett finns på: www.gu.se/aktuellt/doc/jubileumsfonden.html

Missvisande "franking"

GU har med råge uppnått sina mål för nyrekrytering av kvinnliga professorer, säger professor Ann-Mari Svennerholm, vice rektor med ansvar för jämställdhet.

Men i Högskoleverkets utvärdering får GU tillsammans med Lunds universitet kritik för att man misslyckats med målen.

GU FICK ETT rekryteringsmål på 22 procent när det gäller nyrekrytering av kvinnliga professorer under perioden 1997-1999.

Glädjande nog har vi till och med nått ett högre mål, nämligen 26 procent, säger professor Ann-Mari Svennerholm. I universitetets jämställdhetsplan för samma period fanns också som mål att andelen kvinnliga professorer till år 2000 borde vara minst 15 procent. Redan i oktober förra året hade vi uppnått 15,8 procent kvinnliga professorer.

Ann-Mari Svennerholm är mycket kritisk mot Högskoleverkets utvärdering av jämställdhetsarbetet vid GU och tycker att man missat mycket av det långsiktiga arbetet som pågår.

Vi bedriver ett mycket aktivt långsiktigt arbete för att förbättra jämställdheten vid GU, bland annat genom satsningar på forskarassistent-tjänster och post-doc befattningar för kvinnliga forskare som senare ska kunna leda till högre tjänster. GU har dessutom både en jämställdhetshandläggare och en forskare som arbetar med långsiktiga projekt rörande jämställdhet.

Även om GU inte hamnar bland de universitet som anses särskilt framträdande när det gäller jämställdhet får GU ändå en del beröm, bland annat för att man har ett program mot könskränkningar med information om vad som utgör trakasserier och vilka åtgärder som bör vidtas om man blir utsatt som student, forskarstuderande eller lärare.

Man framhåller också att GU satsar mest pengar, 2,1 miljoner, på strategiska projekt, där vi bl a försöker lära oss mer om vad det är som hindrar jämställdhetsarbete vid universitetet.

Annars är det GU:s arbete med social och etnisk mångfald som Högskoleverket framhåller. Här kommer GU på delad tredje plats och anses uppfylla högt ställda krav.

GU beröms för sitt långsiktiga rekryteringsarbete och för att man ger en god introduktion till nya studenter. GU har också gjort särskilda satsningar för att kunna erbjuda deltidskurser vilket anses gynna studenter från studieovana miljöer.

När det gäller studentinflytande framhåller HSV att GU är ett av få universitet som utbildar sina studentrepresentanter.

Jag tycker att frankingen trots allt ger GU ett ganska gott betyg, säger Ann-Mari Svennerholm. Men det som är det enda verkligt viktiga, nämligen vad som händer på lång sikt, kommer inte riktigt fram i utvärdering.

EVA LUNDGREN

Ann-Mari Svennerholm, vice rektor med ansvar för jämställdhet, är mycket kritisk mot Högskoleverkets utvärdering av jämställdhetsarbetet vid Göteborgs universitet.

FAKTA/"Franking"

Högskoleverket har genomfört en utvärdering, "Lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald" av hur Sveriges universitet och högskolor arbetar inom tre områden: jämställdhet, studentinflytande samt social- och etnisk mångfald.

Följande har HSV kommit fram till: Linköpings och Umeå universitet arbetar mest framgångsrikt med jämställdhetsfrågor, även SLU, Stockholms universitet och Växjö universitet uppfyller högt ställda krav.

Linköping och Lunds universitet arbetar mest framgångsrikt med studentinflytande.

Malmö högskola och Södertörns högskola arbetar mest framgångsrikt med social och etnisk mångfald. Göteborgs universitet, Umeå universitet och Örebro universitet uppfyller högt ställda krav.

"Frankingen" har tidigare kritiserats av vice rektor Berit Asklind (GU Journalen nr 7/1999).

Nu ännu fler datorarbetsplatser för studenter på UB!

Centralbiblioteket dubblar antalet datorarbetsplatser för studenter.

Under vecka 6 påbörjades utplaceringen av 30 nya datorer i nedre läsesalen, på plan 6A. Med denna satsning erbjuds studenterna tillgång till välutrustade arbetsplatser i biblioteksmiljö.

Datorerna som är utrustade med Office-paketet (program för ordbehandling, kalkyl, bildbehandling mm) och har tillgång till Internet och skrivare, är reserverade för studenter vid Göteborgs universitet. De kan bokas för arbetspass om 3 timmar.

Ett stort antal datorer, uppkopplade till UB:s databaser och Internet finns på alla UB:s biblioteksenheter. Dessa datorer är endast avsedda för vetenskaplig informationssökning. På Biomedicinska, Botaniska och Ekonomiska biblioteken finns också datorer avsedda för ordbehandling mm.

Fri tillgång till ordbehandlings- och ritprogram från Corel för GU:s studenter, forskare och anställda. CD-skivor med Corels programvaror lånas ut i låneexpeditionerna på samtliga biblioteksenheter. Det finns två olika CD-skivor, den ena omfattar CorelWordPerfect (ordbehandling mm) och den andra innehåller CorelDRAW (ritprogram). Programmet finns endast i engelsk version och för närvarande bara för PC. Lånetiden är maximerad till 7 dagar.

Kurser i informationssökning

På våra respektive biblioteksenheters Webbsidor finns information om kursutbud för studenter, doktorander och lärare. Mer information hittar du på hemsidan: www.ub.gu.se/info/kurs.html

Utställning på Centralbiblioteket

Konst, kultur och språk längs Sidenvägen – Centralasiatisk konst i UB:s samlingar – kallar Gerd Carling den utställning som hon sammanställt i 14 montrar och som nu visas på Centralbiblioteket.

Mer nyheter och information om UB hittar du på www.ub.gu.se

BIRGITTA STEVINGER
informationsbibliotekarier

Hög status – men dålig placering

SÄMST BLAND läkarutbildningarna i landet. På tredje plats bland ekonomutbildningarna. Det är så studenterna placerar GU enligt Moderna Tidens senaste ranking.

Moderna Tider har gjort en undersökning av hur sistaårsstuderande vid landets olika sköterske-, läkar- och ekonomprogram ser på sin utbildning. Sammanlagt elva faktorer har betygsatts som sedan vägts in i de övergripande grupperna: studier, miljö och status.

Läkarstudenterna rankar GU lägst bland sex läkarutbildningar. Framför

allt är det miljö och status som får låga poäng medan studenterna är mer nöjda med själva studierna

Hög status har GU däremot bland ekonom- och sjuksköterskestuderande. Hos sjuksköterskorna hamnar GU på första plats vad gäller status bland tjugofem undersökta sjuksköterskeutbildningar. Men man kommer ändå bara på artonde plats totalt. Det är den dåliga rankingen vad gäller miljö, där GU kommer näst sist, som drar ner totalplaceringen. Även bland ekonomerna har GU hög status och kommer på andra plats efter Handelshögskolan

i Stockholm. Denna andraplacering gör att GU totalt hamnar på tredje plats bland tjugofyra ekonomutbildningar. Ändå placerar sig GU inte särskilt högt när det gäller studier och miljö, bara på trettonde respektive fjortonde plats.

När Moderna Tider genomförde "rankingen" våren 1999 gick det bättre för GU som då totalt hamnade på tredje plats bland svenska högskoleutbildningar. På grund av sen pressläggning kommer en utförligare artikel om rankingen först i nästa nummer.

Dags för tredje Tanumkonferensen

Den 13-15 juni arrangeras den tredje Tanumkonferensen med temat: "Hur har studenterna glädje av forskningen vid vårt universitet?". Mer information om konferensen kommer i nästa nummer av GU Journalen. Vill du redan nu få information om konferensen är du välkommen att ta kontakt med Agneta Österlund på e-postadress: agneta.osterlund@ped.gu.se

Taubearkivet avslöjar okända sidor hos konstnären

Knappa resurser inom humaniora hindrar forskning om Evert Taube. Det menar litteraturprofessor Lars Lönnroth som är mycket kritisk mot orättvisor i bidragssystemet och mot förutsättningarna för den här typen av forskning.

TEXT: LARS SOOLD
BILD: EVA STÖÖP

För ett par år sedan köpte Göteborgs universitet det digra arkivet efter Evert Taube. Arkivet katalogiseras nu på UB och Lars Lönnroth, professor i litteraturvetenskap, arbetar med att dra igång forskningen kring Taube. Hans eget intresse för Taube går tillbaka till forskning om fornisländsk litteratur och muntligt berättande.

– Jag har länge varit intresserad av muntligt framförd diktning. Forskningen startade i det isländska och har sedan via Bellman lett fram till Taube. Sen är det ju också så att jag alltid älskat Taubes visor och älskat att sjunga dem.

Forskningen om Taube startade på 70-talet i studier som mest handlade om artisten Evert Taube. Vad det är för traditioner som ligger bakom och hur han återskapat den argentinska inramningen och traditionen i Sverige.

På senare år har Lönnroth intresserat sig för den många gånger underskattade prosan. En prosa som återfinns i många böcker, men som också legat huller om buller bland texter, noter, blommor och annat i lådor som

stätt undgängömda flera är på Svenskt Visarkiv i Stockholm. Efter segdragna diskussioner mellan Evert och Astris barn om var arkivet skulle katalogiseras, i Göteborg eller Stockholm, bestämde man sig till slut för Göteborg. Så nu finns det på UB där bibliotekarierna ännu har ett stort arbete framför sig. Arkivet rymmer i drygt 300 A4-kartonger och tar upp över 20 hyllmeter. Bibliotekarien Pia de Graaf har hittills hunnit igenom ungefär hälften av materialet, som också kommer att vara sökbar via en databas.

– Efter att vi fick arkivet från Stockholm har det tillkommit en hel del material. Jag har svårt att säga när allt är färdigt. Kanske om mellan ett och två år.

Stort intresse bland unga forskare

För ett år sedan tog Lönnroth initiativet till en forskarförberedande kurs om Evert Taube. Till sin stora glädje fann han ett stort intresse bland unga forskare, som senare på varen vid ett Taubeseminarium presenterade sina arbeten tillsammans med andra forskare. Framöver är det tänkt att forskningen skall kretsa kring Taubes konstnärskap. Man lämnar alltså den biografiska linjen därhän, då den anses tillräckligt undersökt. I stället ska forskningen handla om ämnen som idealiseringen av skärgårdsidyllen, om hur Taubes sena prosa växt fram ur reseskildringar och estradsituationer, hur Taube format om sång-

er efter sina behov och om var Taubes vistradition befinner sig i förhållande till andra musikgenrer. Bland forskarna finns både unga doktorander och mer rutinerade forskare. Lars Lönnroth själv kommer att leda forskningen och bara ägna en del av sin egen forskning åt Taube.

Stora delar oarbetat

Han tycker att samarbetet med biblioteket fungerat bra och att forskarna alltid blivit väl bemötta. Det har dock inte alltid varit lätt för bibliotekarierna att tillfredsställa forskarnas önskemål, eftersom stora delar av materialet fortfarande är oarbetat.

– Från början var det ett fruktansvärt kaos. I en kartong kan man hitta ett par sidor av ett manuskript. Sen undrar man var resten är. Som tur är finns det ett visst system i galenskapen.

Pia de Graaf berättar att hon får väldigt mycket frågor. Från bokförlag, tidningar, läroboksförfattare, journalister och från allmänheten.

– Vi talar om att vi inte gått igenom allt, men försöker hjälpa till med det vi kan. Arkivet har ju varit offentligt sedan det kom hit.

Några tankar på att vänta med forskningsprogrammet tills materialet är i ordning har inte funnits.

– Nej, vi ville komma igång snabbt. Jag ångrar inte att vi gjort så här, säger Lars Lönnroth. Men att vi fick nej på vår stora ansökan från Jubileumsfonden (en ansökan på runt sex miljoner över flera år, reds anm) kan innebära att arkivet kommer att hinna stå bättre rustat när forskningen kommer igång på allvar.

Svårt med försörjningen

Man har fått ett mindre bidrag på 150 000 kronor från fonden och tror att det nej man fick beror på att personerna som känner till planerna inte längre finns kvar på Jubileumsfonden. Efter en ny och mer noggrann beskrivning av projektet hoppas Lönnroth att det hela skall lösa sig. Annars menar han att det blir svårt att driva forskningen om Taube fullt ut. Särskilt som det ekonomiska klimatet inom humaniora blir allt kärvare.

– Utrymmet för den här typen av forskning är tyvärr väldigt snävt. Det har blåst hårdare vindar än någonsin under de senaste åren. Men det händer ju ibland att vi får anslag för olika saker. Vi har länge varit beroende av pengar utifrån. Men det har blivit värre nu.

– Det allra värsta är att se hur några av våra allra bästa doktorander inte kan försörja sig och helt enkelt måste avstå från forskningen. Samtidigt som vi utbildar studenter som inte är lika bra, men som har sin försörjning tryggad. Vi får alltså kasta ut dukti-ga men fattiga, medan vi tar emot mindre

duktiga men rika forskare, säger Lars Lönnroth och fortsätter:

– Se bara på en av forskarna i Taube-programmet som är väldigt välmeriterad. Men fattig. Hon har ingen chans att få en doktorandtjänst på flera år, så det är inte för-rän vi får finansieringen med Taube-programmet löst som hon kan arbeta till hundra procent med sin avhandling.

”Utrymmet för den här typen av forskning är tyvärr väldigt snävt. Det har blåst hårdare vindar än någonsin under de senaste åren”.

Visst stöd från universitetet

Lönnroth har känt ett visst stöd från universitetsledningen, även om det inte resulterat i form av några ekonomiska bidrag.

– Vi skulle behöva mer pengar. Vi gamla stötar som sitter på forskartjänster klarar oss bra. Men det är för att få med de yngre som det behövs pengar.

Han är mycket irriterad över att det inte längre är tillåtet att påbörja doktorandstudier om man inte kan bevisa att man har finansieringen klar för hela studietiden.

– Förut har studenterna kunnat gå på studielån, försörjt sig på småjobb eller med pengar från föräldrarna så att de kunna hålla sig flytande. Men i och med den här reformen av forskarutbildningen, som Carl Tham den olyckan, ställde till med för ett år sedan, så är det slut med detta.

Lönnroth tyckte att det fungerade bra tidigare när många studerade på så att säga egen risk.

– Det är visserligen sant att många doktorander aldrig kommer fram till disputation. Men jag förstår inte varför Tham och andra kan tycka att det är en katastrof. Det är ju utvecklande för dem och bidrar också till samhället. Till exempel finns ju en hel del gymnasielärare som småpysslat med en avhandling vid sidan om. Något som de kan använda sig av som input i sin undervisning.

Fotnot:

Den senaste, och troligen mest genomarbetade, biografien om Evert Taube gav ut 1998 och heter ”Livet som konst, konsten som liv” (617s). Den är skriven av journalisten och författaren Mikael Timm och utgiven på Albert Bonniers förlag.

Okej, de e grönt – släpp fram tanterna!

S nälblåsten drar längs januarivintriga gator i huvudstaden. Stämningen är spänd och högtidlig. Statsministern har bjudit in till *The Stockholm International Forum on the Holocaust*. Statsöverhuvuden och andra prominenta personer från i stort sett hela världen börjar anlända. Limousiner glider upp. Polisbevakningen är minutlös. Säpo försöker göra sig osynlig, men de allmogliga männen i beige och grått lurar ingen, trots att de håller sig diskret i bakgrunden.

Vi slussas in i ett stort, vitt tält, som kryllar av poliser, säkerhetsvakter och hundar. Stockholm är en belägrad stad. Här släpps ingen över bron för-rän hon eller han blivit avprickad på listan och påklitrad en badge. Och där står vi, Ingrid och jag. Tålmodigt väntar vi, minuter blir till kvartar och tiden verkar stå stilla. Ingrid lutar sig tungt mot min arm. Så hörs en barsk röst över sorlet: ”Okej, de e grönt. Släpp fram tanterna”.

Självs reagerar jag inte, men Ingrid säger. ”Det är oss dom menar. Ja, du är ju inte så gammal, det är mest mej dom menar”. Jag rycker till, vill protestera, men Ingrid tar ett bastant tag i min arm och drar iväg med mig. Efter att ha passerat ytterligare några kravallstaket är vi äntligen inne i Folkets hus och konferensen tar sin början.

I sällskap med Ingrid Segerstedt-Wiberg bevisar jag den konferens om Förintelsen, som givit eko över hela världen. Det vimlar av statsöverhuvuden och kända profiler, men själv är jag mest imponerad över mitt resällskap. Ingrid, denna enastående människa, som i hela sitt vuxna liv arbetat med flyktingfrågor. Oförtrutet och envist har hon kämpat för mänskliga rättigheter och mot alla former av främlingsfientlighet. En outtröttlig själ, som aldrig någonsin slutat kämpa för att världen ska bli lite bättre. Kanske lite mindre rörlig i armar och ben, men kristallklar i knopen. En i alla avseenden närvarande och levande människa.

1934 tog hon emot sin första flykting och sedan dess har hon inte backat vare sig för djävulen eller nynazister. För mig blir hon sinnebild av att en bättre värld faktiskt är möjlig. Den känslan delar jag med alla de människor, som kommer henne till mötes. De strålar mot henne, tackar henne, vill intervjua henne.

Vad kan vi lära?

Utbildning, hägkomst och forskning är ledord under konferensen. Vad kan vi lära av Förintelsen? Hur kan studiet av den väcka vårt samhälle till insikt om faran av rasism, antisemitism, etniska motsättningar och alla andra uttryck för hat och diskriminering? Kan vi förutse de förhållanden som skapar förföljelse och folk mord och förhindra att det händer igen?

Jag försjunger i egna tankar. Kan vi det? Är vi bättre rustade idag att motarbeta alla de tecken på främlingsfientlighet, likgiltighet, oförståelse och intolerans, som riktas mot människor med annan etnisk, kulturell eller religiös härkomst? Har vi civilkurage och personligt ansvar nog att sätta emot?

Visst kan vi känna en viss förtröstan när vi ser alla starka reaktioner mot Jörg Haider och hans parti – inte minst i hans eget land. Men ser vi vad som händer i vår omedelbara omgivning? Reagerar vi tillräckligt när människor förpassas till vissa bostadsområden, arbetslöshet och icke-delaktighet i Sverige?

Jag betraktar Ingrid lite från sidan. En kvinna som är efter är aldrig tvekat om att visa sin avsky när människor behandlas illa på grund av sin härkomst. Mätte jag själv ha kraft att alltid säga ifrån när någon runt kaffebordet slänger ur sig någon ”lustighet” om dem, som inte haft vett på att låta sig födas i Svenljunga eller Tomelilla. Eller som påstår sig ”veta” hur invandrare betar sig och hur de skor sig på oss ”riktiga” svenskar.

Jag ger Ingrids arm en extra tryckning när vi banar oss väg fram till våra platser. Hon ler mot mig och tror nog att jag försöker ge henne lite uppmuntran så att hon ska orka med dagen. Hon skulle bara veta att jag i själva verket försöker stjäl lite av hennes egen kraft.

LOTTA SUNDSTRÖM

Projektleddare för ”Levande Historia i Göteborg”

FOTO: ALAN ERICSSON

En stående krigare som höjer en yxa i höger hand och i vänster hand håller en sköld. Känns bilden igen? Den finns på Göteborgs universitets logotyp och är komponerad år 1954 av en lärare vid dåvarande Slöjdföreningens skola Nils Wedel.

Allt har en historia, även universitetens sigill.

hattar och kransar. Om allt detta kan man kan man läsa i den rikt illustrerade *Lagerkransar & Logotyper, Symboler och ceremonier vid svenska universitet* av Torgny Nevéus (Natur och Kultur).

Ett utsökt omslag pryder *Gastronomisk kalender 2000 Gastronomiska Akademiens årsbok*, som är utgiven för trettionionde året i följd. Flera författare bidrar med högst personliga historier om matkultur, bland dem Niklas Rådström som skriver lyriskt om sin minnesvision av S.O.S. – Smör, Ost,

Sill, Peter Englund om de vilda dryckesvanorna på Karl X Gustavs tid och Bengt af Klintbergs folkloristiska betraktelse om två läckerheter i svenska skogar.

Som exempel på den västsvenska matkulturen skriver Gunvor Fröberg och Marianne Pipping Ekström från institutionen för hushållsvetenskap om mat från

Västra Götalands län. De konstaterar att här finns alla förutsättningar för en rik matkultur: från Sveriges enda *osteria* i Falköping till det orientaliska utbud som finns i Hammarkullen. (Utgiven av Prisma)

Dahlström går vidare

ÅVDELNINGSDIREKTÖR GUNNAR DAHLSTRÖM lämnar GU för att den första april bli chef för Göteborgs Stadsmuseum.

– Det är ett av Sveriges största museer men märkligt okänt bland göteborgarna. Många gratulerar mig men de vet inte riktigt till vad.

Bland annat tänker Gunnar Dahlström rekrytera en informatör för att göra museet mer känt hos massmedia, i skolor och föreningar.

– Men det är livsfarligt att dundra in som om man visste allt. Man måste först lära känna alla de kvaliteter som finns inom organisationen innan man börjar arbeta.

Gunnar Dahlström lämnar GU efter att ha arbetat här sedan 1967 framför allt som informationssekreterare och senare informationschef i tjugo år.

– Universitetet har förändrats mycket under den tid jag varit här. Förr lärde man känna alla professorer. Nu består universitetet av en massa satelliter som inte har så mycket med varandra att göra. Men å andra sidan är GU mer synligt utåt nu, det märks att Göteborg är en universitetsstad.

Att Gunnar Dahlström lämnar GU för att bli chef över stadsmuseet innebär att en cirkel sluts.

– När jag började studera var målet att arbeta på museum.

Höga antagningskrav främjar kvaliteten

UNDER SENARE ÅR är det framför allt de små och medelstora högskolorna som tillförts ökade resurser. Högskolorna i Karlstad, Växjö och Örebro har dessutom upphöjts till universitet. Det har lett till en diskussion om kvalitetskillnader mellan olika lärosäten. Förra året publicerade Moderna tider en uppmärksamrad ranking.

I samma anda genomförde ESO nyligen en undersökning av ett antal C-uppsatser. 30 texter i historia och lika många i nationalekonomi betygsattes av ämnesföreträdare.

Undersökningen beskrivs i Kjell Härnqvists rapport "En akademisk fråga".

Förvisso handlar det om ett ganska begränsat urval. Ändå är

resultatet ytterligare ett belägg för att det är de etablerade lärosätena som är mest kvalificerade. Ett annat, inte helt överraskande, besked är att höga antagningskrav befrämjar kvaliteten.

Undersökningen visar också på intressanta skillnader mellan de två universitetsämnen. De olika institutionerna har i en enkät graderat olika syften med c-uppsatserna. Alla sätter "utveckla kritiskt tänkande" högt, dock är det något viktigare i historia. Historikerna värderar också "att bidra till kunskapsutvecklingen inom området" betydligt högre än ekonomerna. Detsamma gäller "förstå innebörden av forskning" och "utveckla intresse för forskning". Å andra sidan prioriterade

ekonomerna mer "lära sig samarbeta med andra". Det är vanligt att en uppsats i nationalekonomi är skriven av två personer.

Som Härnqvist konstaterar visar detta att historikerna ser C-uppsatsen som en förberedelse för forskning. I nationalekonomi är det snarare en form av fördjupning, ett sätt att tillämpa det man tidigare har lärt.

Uppsatserna tycks alltså ha helt olika funktioner. Det skulle vara intressant om ytterligare institutioner undersöktes i detta avseende. Det kan finnas skäl att diskutera om det bör finnas några vetenskapliga minimikrav för alla C-kurser oavsett ämne. Kanske borde de skilda målsättningarna i större utsträckning ha betydelse för hur lång tid det skall få ta att skriva en uppsats. Rimligtvis medför högre vetenskapliga krav en lägre genomströmningshastighet.

DAVID ANDERSSON

Nyfiken på det nya digitala landskapet

Från och med första februari är Hans Hedberg vikarierande högskolerektor för Annika Öhrner på Valand.

Kan du berätta lite om din bakgrund?

– Jag är biträdande professor i fotografi på Konstfack. Jag var med om att initiera och organisera sammanslagningen av fotografi, skulptur och måleri till den nuvarande institutionen för Konst där jag från och till varit prefekt.

– I fem-sex år har jag skrivit konstkritik för Svenska Dagbladet, något jag fortsätter med. Jag har också varit redaktör för tidskriften Index som numera slagits samman med tidskriften SIKSI och blivit den nya konsttidskriften NU, en tidskrift om nordisk konst på engelska. Egen konstnärlig verksamhet har jag inte haft tid att syssla med på ganska länge och det var cirka fem år sedan jag hade en utställning senast. Men jag tycker att det är minst lika intressant att syssla med utbildning som att skapa själv – det finns en kreativ sida av det här arbetet också.

Vad tycker du om Valand?

– Valand står för egensinne hos studenterna. Utbildningen

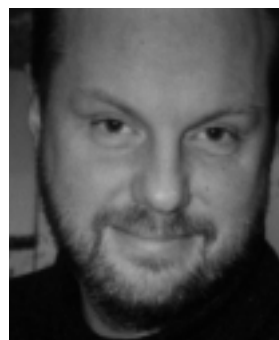
fokuserar på studenternas individuella val och ansvar och allt detta är förstås viktigt och något vi måste ta tillvara. Jag har ju inte varit på Valand så länge än men jag har gått runt och träffat i stort sett all personal och åtminstone en student ur varje årskurs. Så jag tycker att jag börjar känna till en del om allt det som händer här.

Du ska vara rektor på Valand under år 2000. Vad vill du göra under året?

– Jag vill skapa förutsättningar för att det ska hända saker på skolan och då gäller det inte minst att se över de ekonomiska förutsättningarna nu när vi lever under en så ådragen svängrem att det är svårt att andas.

– Jag vill gärna utveckla nya områden som traditionellt inte fått plats på konsthögskolorna som "performance" till exempel. Det handlar inte om att låta något annat stryka på foten utan om att vidga konstbegreppet. Jag vill bevara traditionen men även ha förnyelse.

– Jag önskar också ett ökat samarbete med andra institutioner inom GU, särskilt med de övriga konstnärliga utbildningarna. Tänk om studenterna till exempel kunde göra sin grund-

Hans Hedberg, tf studierektor på Valand

bildning på Valand och sedan komplettera med kurser på Musikhögskolan!

– Dessutom är jag intresserad av kurser där man sätter in de nya digitala media som finns i dag i ett teoretiskt sammanhang. Vad innebär det att vi lever i en digital kultur, förändrar det oss på något sätt och hur? Man kan ju jämföra med fotografiets och tv:s födelse och hur dessa medier förändrade vår varelsebildning, världsbild och oss själva, förändringar som vi först i dag börjar kunna urskilja. Sådana kurser skulle ju verkligen kunna bli tvärvetenskapliga och kännas mycket angelägna.

EVA LUNDGREN

Visste du att... Göteborgs universitet ordnar besöksdagar för blivande studenter 22–23 mars. Läs mer på: www.gu.se/besoksdagar

Universitets-tv på UB och "Hörnan"

MISSAT UNIVERSITETS-TV:s spännande reportage, utmanande studiosamtal eller nya serie med djupdykningar i Göteborgs ekonomiska historia? Nu går det att råda bot på detta! Alla program sedan starten i höstas finns bandade och går att låna på UB:s Centralbibliotek.

Ring Ljud- och videoarkivet och beställ önskat program på tel: 773 17 15 mellan kl. 9-12 eller skriv e-post till ljud@ub.gu.se.

Videoassetten kan hämtas följande dag i Centralbibliotekets övre läsesal.

Observera att TV-programmen inte är katalogiserade i GUNDA,

istället har Ljud- och videoarkivet en lista över sändningarnas innehåll. Mer information finns på UB:s hemsida: www.ub.gu.se/samlingar/ljud.

För den som är nyfiken och vill att börja med bara vill ha ett smakprov av Universitets-TV:s utbud, så rekommenderas ett besök på Universitetshörnan i korsningen Vasagatan/Götabergsgatan.

Besökaren kan där sjunka ner i soffan, sätta på sig hörlurar och ta en titt på senaste veckans sändningar. Universitetshörnan lånar alltså inte längre ut några bandade program.

Och universitets-tv i din dator

NU KAN DU FÖLJA universitetets TV-sändningar på din egen PC/Mac. Programmen sänds med så kallad real-teknik varje vardag mellan 9.00 och 10.00. Det är alltså samtidigt som Universitets-tv-programmen sänds i universitetets interna kabel-tv-kanal.

För att se programmen i din dator, gå till <http://real.gu.se>. Du kan också gå direkt via RealPlayer: [rtsp://real.gu.se/encoder/GUTV.rm](http://real.gu.se/encoder/GUTV.rm). Adressen är tillfällig, så småningom kommer det att läggas en länk från Universitets-TV:s hemsida www.gu.se/universitetsTV/.

Eftersom det fortfarande är att betrakta som testsändningar är man tacksam för respons. Hör av dig till Lars-Göran Sandgren på 773 21 15.

Fre dagar och följande måndag sänds veckans aktuella magasin. Tisdag, onsdag och torsdag fram till den 20 april sänds Universitets-TV:s kurs om Göteborgs ekonomiska historia. Övriga tider visas en informationsslinga från Universitetshörnan

Aktuell programtabla finns på <http://www.gu.se/universitetsTV/>.

Juniorer möter seniorer

DEN 30 MARS KL 19.00 inbjuder temanämndens Seniorpool forskarstudenter vid Göteborgs universitet till ett gemensamt kvällscafé på Ågrenska villan. Tanken är att yngre forskare under okonven-

tionella former ska kunna utbyta tankar och idéer med äldre kollegor. Kvällen väntas ge en inspirerande dialog om människans behov av vetenskap, kunskap, intuition och fantasi.

Nytt från upphandlingsenheten

GÖTEBORGS UNIVERSITET HAR nu tecknat nya ramavtal för kyl- och frysutrustningar. Avtalen omfattar hushållsmodeller, kyl och frys för storkök samt utrustningar för laboratorier, forskning och medicinskt bruk. Lågtemperaturfrysar och frysar för ultralåga temperaturer ingår också. Ramavtal har tecknats med Electrolux Home, Kebo Lab, Labora, Ninolab, Novlab samt Tamro Medlab. Avtalen gäller t o m 31 januari 2002, med möjlighet till förlängning ytterligare ett år.

Ramavtal har även tecknats avseende bevakningstjänster. Ramavtalskontrakterade bevakningsföretag är numera Argus Vakt och Falck Security. Ramavtalen gäl-

ler t o m 31 januari 2001, men kan förlängas ytterligare ett år.

Tre nya kaffeavtal har tecknats, med Bergman & Bergstrands, Kahls Kaffé och Servera R&S. Avtalen löper t o m 31 december 2001, med möjlighet till förlängning.

Alla inköp över ett basbelopp (36.600 kr) skall upphandlas, förutsatt att inte ramavtal finns.

Blankett för beställning av upphandling finns på upphandlingsenhetens webbplats: <http://www.fa.adm.gu.se/xupph>. I universitetets ramavtalsdatabas hittar du samtliga Göteborgs universitets egna ramavtal inom mer än 35 olika varugrupper. Adressen är <http://ramavtal.adm.gu.se>.

AVHANDLINGAR

Vi hjälper Dig att framställa Din Avhandling med hjälp av den senaste tekniken. Du väljer själv om Du vill lämna pappers- eller digitala original.

*Vi har framställt Avhandlingar i 25 års tid.

*Vi finns centralt i Göteborg.

*Vi gör Dig ett provtryck, före tryck.

Kompendiet är en av universitetets ramavtalsleverantörer.

Bokningar av konferenser och gästbostäder

Rättelse Dessvärre smög det sig in ett fel i förra GU Journalen angående bokningar av konferenser och gästbostäder.

Så här ska det se ut.

Ågrenska Villan, Högåsplatsen 2

Ekmanska Villan, Ekmansgatan 7

Bokning konferenser:

Tel 773 46 35, vardagar kl. 09.30-11.00, 14.30-16.00.

Bokning gästbostäder:

Tel 773 46 38, vardagar kl. 08.00-16.30

Gemensamt faxnummer för båda bokningarna: 773 46 34

Personaltytt

NYA PROFESSORER

Jan Bengtsson, professor i didaktik med filosofisk inriktning vid institutionen för pedagogik och didaktik

Jörgen G Norén, professor i pedodonti

Bo-Lennart Eklund, professor i nygrekiska

Lillemor Hallberg, professor i värdvetenskap

Ullabeth Sätterlund Larsson, professor i värdvetenskap med inriktning mot värdpedagogikens forskningsmetodologi

Elisabeth Ahlberg, professor i oorganisk kemi

Leif Andersson, professor i kemisk oceanografi

Lars-Erik Andréasson, professor i molekylär biofysik

Lars Balltzer, professor i organisk kemi

Björn Thrander Björnsson, professor i zoofysiologi

Hans Blanck, professor i fysiologisk botanik

Martin Cederwall, professor i teoretisk fysik

Deliang Chen, professor i fysikalisk meteorologi

Per Hall, professor i tidig diagenes i marina sediment

Lars-Gunnar Johansson, professor i oorganisk kemi

Ólafur Ingólfsson, professor i kvartärgeologi

Per Jonsson, professor i marin ekologi med speciell inriktning på biohydrodynamik

Evert Ljungström, professor i atmosfärkemi

Ulf Molau, professor i angiospermsystematik, särskilt reproduktionsbiologi

Olof Olsson, professor i växters utvecklingsbiologi

Birger Schmitz, professor i marin geologi

Robert Shekhter, professor i teoretisk fysik

Lennart Sjölin, professor i oorganisk kemi

Per Sundberg, professor i zoomorfologi

Dag Winkler, professor i fysik

Mikhail Zhukov, professor i fysik

NYA DOCENTER

John Persson, docent i fysik

ÖVRIGA FÖRORDNANDEN

Karin Nobis, informatör/webbredaktör vid fakultetskansliet för medicin

Lars Fritiofsson, internrevisor vid internrevisionen

KRÖNIKAN

"Är det okej att kvinnor lär sig smygtricksen?"

FOTO: DAVID JOHANSSON/ANERKÄNDEPORTRÄT

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten i Göteborg startade för ett par år sedan ett mentorsprogram för att råda bot på den förfärande höga andelen av kvinnliga disputerade som lämnar universitetet. Tanken är att kvinnorna genom samtal med sin mentor ska lära sig spelreglerna för en karriär inom akademien.

Idén med mentorsprogram är hämtad från näringslivet. Där besätts tjänster utan inblandning av lagar och förordningar. Man kan välja den som har de egenskaper man eftersträvar, till exempel kompetens inom ett smalt specialområde, ett brett kontaktnät eller ett trevligt sätt. Men universitet är lagreglerade statliga myndigheter där tjänster skall utlysas offentligt, sökas i konkurrens och tilldelas den person som har den största skicklighet

ten. Nu vet vi alla att det inte alltid är så. Det förekommer att tjänster skräddarsys åt favoriter, annonseringen sker i obskyra tidningar under semestern. Det finns sakkunniga som tubbar på sin oväld för att tillfredsställa mäktiga personer. Universitetet lever inte alltid efter sina meritokratiska principer.

Är det då inte okej att kvinnor lär sig smygtricksen? Jo gärna, men helst inte med universitetets officiella välsignelse. Ett mentorsprogram innebär ett steg på vägen bort från meritokratin. Även om steget inte är så stort bör man rusta upp meritokratin, snarare än att antyda att oskrivna regler är i sin ordning om folk får lära sig hur det egentligen fungerar.

Hur gick det för de kvinnliga adeptererna vid matematisk-naturvetenskapliga fakultetens mentorsprogram?

Lärde de sig dra i rätt snören för att få

stipendier från NFR eller STINT för ett par års utlandsvistelse och sedan skräddarsydda tjänster vid hemkomsten? Vore så fallet skulle nog deras manliga kolleger som inte fick gå på mentorsprogram ha blivit ganska rasande. Med all rätt.

Så framgångsrikt blev nu inte mentorsprogrammet. Samtliga adepter lär ha lämnat universitetet efter genomförd mentorering. Trots vad som rätteligen måste betraktas som ett rejält misslyckande seglar dock mentorsprogrammet vidare. Varför? Jo, mentorsprogrammet ger sken av att naturvetenskapliga fakulteten gör något åt kvinnors usla karriärsituation, samtidigt som de slipper analysera hur de behandlar de kvinnor som doktorerar där och ta reda på orsakerna till att de inte blir kvar. Något för-

undrad blir man över det faktum att merparten mentorer råkade vara män från näringslivet. Om man verkligen ville behålla unga lovande kvinnor vid universitet borde man väl ha valt ut kvinnor som lyckats göra universitetskarriär till mentorer? Vem skulle välja en lots som aldrig färdats i de vatten man önskar färdas i?

Ett mentorsprogram säger att det är den enskilda kvinnans ansvar hur hon lyckas ta sig fram i universitetsvärlden. De som ska få delta i mentorsprogrammet väljs ut genom "djupintervjuer", vilket ger en känsla av att det är kvinnans själ som är i fokus för intresset och som skall bli föremål för förbättrande åtgärder. Adepterna får vidare lyssna till föredrag om "kvinnligt och manligt språk" och "konflikt hantering" och diskutera "Vem är jag?". På så sätt privatiseras och trivialiseras samhällsproblemet att kvinnor försvinner på akademins karriärstege medan männen blir kvar. Detta trots att flickor har långt bättre studieresultat än pojkar på gymnasiet och trots att fler kvinnor än män utbildar sig på universitetet.

Ett enkelt och effektivt sätt att ge kvinnor och män samma möjligheter är att ta hänsyn till hur väl enskilda institutioner beaktar jämställdheten mellan kvinnor och män vid tilldelning av medel. Institutioner som aldrig givit en tjänst åt en disputerad kvinna även om otaliga kvinnor disputerat vid denna institution bör inte få del av allas våra skattemedel i samma utsträckning som institutioner som tar dessa frågor på allvar. Reformen är gratis. Det enda den kostar är lite mod. Räder det brist på den varan?

AGNES WOLD &
CHRISTINE WENNERÅS

Forskare vid medicinska fakulteten

Premiär för fria ord

Säg din mening. Skriv om det som berör dig på universitetet eller svara på andras inlägg. I nästa nummer av GU Journalen lanserar vi en insändarsida, där du som anställd får möjlighet att göra din röst hörd.

Skriv kort och kärnfullt. Helst inte mer än 300 ord, absolut inte mer än 450 ord. Vi vill att så många som möjligt ska få komma till tals. Insändarsidan är begränsad till max en sida i tid-

ningen. Debattartiklar och längre inlägg hänvisar vi till GU:s elektroniska debattforum på adress: <http://debatt.adm.gu.se/>

Uppge alltid namn och adress. Skicka in ditt bidrag till GU Journalen via e-post till: gu-journalen@gu.se

GU Journalen förbehåller sig rätten att korta manus. Material returneras ej.